

Mijnen, Moor & Mineralen.... Kom nu nog meer te weten over de industriële archeologie in het district Liskeard. Wij bieden u een uiterst interessante serie podcasts, volledig GRATIS en verteld door lokale kenners. Graaf dieper in elk gebied en ga zelf op ontdekking!

U kunt de vijf podcasts live beluisteren of downloaden op www.liskeard.gov.uk/audiotrails.aspx Ook kunt u deze QR-Code scannen en er naar luisteren op uw eigen toestel.

Deze podcasts en brochure zijn ook verkrijgbaar in:

Engels

Duits

Frans

Museum Liskeard

Foresters Hall · Pike Street
Liskeard · PL14 3JE

www.liskeard.gov.uk

01579 346087

museum@liskeard.gov.uk

Interpretatiecentrum voor de Caradon mijnstreek, onderdeel van het werelderfgoed Cornwall & West Devon mijnlandschap
www.cornishmining.org.uk

Informatiedienst Liskeard

Foresters Hall · Pike Street
Liskeard · PL14 3JE

www.liskeard.gov.uk

01579 349148

tourism@liskeard.gov.uk

Voor meer info over bereikbaarheid met het openbaar vervoer, kan u terecht bij het informatiecentrum of ga naar [visit www.visit travelinesw.com](http://www.visittravelinesw.com)

De brochure en podcast zijn ontworpen voor gebruik met de OS Explorer wandelkaarten 107 & 109.

Respecteer steeds de natuur en houdt u aan de nationale Countryside Code

Uitgegeven door: Informatiedienst Liskeard en het Museum van Liskeard & omgeving.

Vertaling: Anja Jones Translation

Ontwerp: Aawen Design Studio, Truro

Druk: Cornwall Council Print. 2013

www.naturalengland.org.uk/countrysidecode

www.bestofbodminmoor.co.uk

www.caradonhill.org.uk

De industriële archeologie van Liskeard en omgeving

Inleiding

De mijnstreek Caradon is een favoriete plek voor liefhebbers van industrieel erfgoed. De verlaten machinegebouwen in het uiterste zuidoosten van Bomin Moor herinneren aan de eens bloeiende mijnbouwbedrijven in de 19de eeuw met hun productie van koper, tin en andere mineralen. Ze omringen de dramatische Cheesewring groeve, diep ingegraven in het donkergrijze graniet van Stowes Hill.

Vanaf hier kunt u ook het grootste gedeelte volgen van het Liskeard & Caradon Railway pad naar Moorswater. Kopererts en steen werd er, eerst via een kanaal en later met het spoor, naar Looe gebracht, om vandaar uit verder over zee vervoerd te worden. De dorpjes Herodsfoot en Menheniot groeiden uit tot hechte mijnwerkersgemeenschappen met ontginning van lood en zilver en de vervaardiging van explosieven...

Geologie

De oudste rotsen in het gebied vormden zich ongeveer 400 miljoen jaar geleden toen het zeeniveau veel hoger was en er zich modderige afzettingen op de bodem van de aanwezige tropische zeeën vormden. Ongeveer 300 miljoen geleden tijdens een verschuiving van tektonische aardplaten ontstonden er reusachtige bergketens werd het modder samengeperst tot leisteen ('killas' genoemd).

Diep onder de bergen smolt een deel van de mantel onder de enorme druk en hoge temperatuur waarna het gevormde magma

richting het oppervlak steeg en stelde in graniet. Het graniet koelde langzaam af, kromp en veroorzaakte scheuren. Heet water, rijk aan verscheidene elementen, circuleerde door deze scheuren en zette in koelere zones mineralen af, zoals tin, wolfram, koper, zilver en lood.

Miljoenen jaren erosie schaaften dikke lagen verweerde rots van de bergketens en vormden het heidellandschap van vandaag. Waar het leisteen verweerde, werd hard vast gesteente, de zogenaamde tors, blootgesteld en bleven steenklompen zoals de Cheesewring, opmerkelijk achter in het landschap.

In de laatste ijstijd was het gebied een bevroren toendra. Graniet en mineralen verbrokkelden en bezaaiden de omringende valleien. Met de opwarming van het klimaat spoelden de terugkerende beekjes de lichtere stenen en modder af en bleven zware mineralen, zoals cassiteriet (tinerts), achter.

Cornish mijnwoordenboek

Adit

Horizontale schacht om water uit een mijn af te voeren, of om naar erts te zoeken

Adventurer

Investeerder/aandeelhouder in een Cornish mijn

Assay House

Gebouw waar ertsstalen op aanwezigheid van metaal getest (assayed) werden

Bal

Cornish voor mijn

Bal Maidens

Vrouwen die in de wasserij (dressing area) werkten

Beam Engine

Een veelzijdige stoommachine om te pompen, te draaien en aan te stampen

Coinage

Belasting op geraffineerd tin (afgeschaft in 1838)

Counthouse

Kantoor van de mijn, betaalkantoor

Crib

Voedsel van de mijnwerker (vaak pasteitjes)

Consols

Een groep mijnen 'geconsolideerd' onder gezamenlijk beheer

Dip

Een kaars op de helm van de mijnwerker, bevestigd met stukken klei.

Dry House

Omkleedruimte van de mijnwerkers

Dressing Floors

Terrein en gebouwen boven de grond waar het erts werd verwerkt

Kibble

Eivormige ijzeren emmer om erts uit de schacht te tillen

Lode

Cornish voor ertsader die loopt door het grondgesteente

Mineral Lord

De eigenaar van de te ontginnen grond

Mine Captain

Mijnopzichter, persoon die de leiding voert over de mijn. Soms werd er een bovengrondse en een ondergrondse opzichter aangesteld.

Pitch

Het berekende (vierkante) gebied rotsen waar mijnwerkers, per contract, werkten

Stannary Law

Middeleeuwse wetgeving aangaande tinwinning in Cornwall en West Devon

Sett

De grens van een mijn uitgetoerd aan avonturiers (Adventurers)

Shaft

De verticale schacht

Stope

Achtergebleven ruimte nadat rotsen die erts bevatten uit de ertsader werden gekapt

Skip

Container op wielen om erts via een spoor te transporteren

Tributers

Werkers betaald per gewicht van het erts dat ze ontgonnen, vermaalden en schoonmaakten

Tut Workers

Betaald volgens de lengtemaat vadem voor het uitgraven van schachten, niveaus en stopes

Tull

Viltlen hoed in hars gedrenkt om steviger te worden

Wheal

Een mijn

Whim

Draaimachine om goederen omhoog te hijsen uit schachten, vaak aangedreven door paarden

Winze

Schacht in ondergrondse mijn naar beneden gezonken om lager gelegen niveaus te verbinden (niet vertrekkend vanaf oppervlakte)

Gesteund door

eastcornwall
local action group

Minions

Na de ontdekking van kopererts in Caradon Hill stroomden mijnwerkers van alle kanten naar de streek toe. Door deze immigratie groeide een handvol moorland boerderijen uit tot het dorp Minions met rijen mijnwerkershuisjes en een Methodistenkapel. Nieuwe wegen en spoorwegen verbonden de vestiging met Liskeard en de kust. In 1900 kreeg het dorp de naam Cheesewring Railway en later, ergens in de 20ste eeuw, verwierf het de naam Minions.

Het dorp heeft een wijds, groen aanzicht waar dieren vrij grazen op de centrale gemene grond. Vanuit Minions ziet u overal machinegebouwen die getuigen van de mineraalrijke bodem met graniet in Bodmin Moor. De fascinerende granieten Cheese-wring is het resultaat van miljoenen jaren erosie. Langs heen de oude spoorweg kunt u wandelen naar de groeve en er de grijze steen bekijken waarmee een groot deel van het negentiende eeuwse Londen, inclusief de Tower Bridge, gebouwd werd.

Moorswater

Het dorp Moorswater ontstond op de kruising van de spoorweg tussen Liskeard en Caradon en het kanaal tussen Liskeard en Looe. De vlakke valleibodem leende zich uitstekend voor een goederendepot en de betrouwbare watervoorziening hielp andere industrieën, zoals betonbedrijven en een wolfabriek, groeien. Met de toenemende vrachten werd het kanaal ingeruild voor de spoorweg. Het dorp kende een periode van grote bloei met een Methodistenkapel.

Kopererts werd van Looe naar Barry in South Wales vervoerd. De schepen keerden terug met kolen om gebouwen te verwarmen, stoommachines aan te drijven en gas te produceren. Wagons getrokken door paarden vervoerden kolen en passagiers over de Nieuwe Weg naar Liskeard. Leisteen was een belangrijk importproduct zowel voor de bouw- als de landbouwnijverheid; een oude oven naast de spoorwegovergang getuigt hier nog van. Gebakken leisteen werd over de velden verspreid om de zuurtegraad deren.

van de grond en de toxische niveaus in de gewassen te vermin

In 1910 nam het mijnverkeer af en de spoorweglus die passagiers en vrachten vervoerde van Coombe Junction naar Liskeard kreeg haar eindhalte in Moorswater. Het aftakelende dorp moest in de zestiger jaren plaats maken voor de verbreding van de A38. Tegenwoordig rijdt vanuit Moorswater nog slechts 1 maal per week een trein met cement.

Het industriële Moorswater wordt overspannen door het viaduct van het hoofdspoor. In 1881 werd de minder stabiele houtstructuur van Brunel vervangen door sterkere pijlers en een brugleuning in gietijzer. De oorspronkelijke pijlers staan nog naast het viaduct.

Tokenbury Corner

De weidse open ruimte naast Caradon Hill geeft een idee van het landschap waaruit de industriële geschiedenis van de streek ontsprong. In het Noorden rijst de granietheuvel tot 1000 voet boven zeeniveau waardoor het een geschikte plaats werd voor 20ste eeuwse zendmasten.

In het Zuiden en Oosten verweerden de harde gesteenten tot open valleien met afzettingen in de breuklijnen en waar aders met loodglans werden ontgonnen voor goud en zilver. De afgelegen rivier Tamar snijdt doorheen het graniet en zorgt voor de grens tussen Devon en Cornwall. Op een heldere dag kunt u de granieten tors van Dartmoor waarnemen. Hier vindt nog steeds mijnbouw plaats.

Ten oosten van de parking kunt u de granieten spoorwegbalken naar Minions volgen. Her en der zijn de overblijfselen van verlaten mijnen te zien. De weg leidt verder in noordwestelijke richting langs heen de talloze vervallen gebouwen van de South Caradon mijn naar Gonama waar het erts per spoor opgehaald werd.

Herodsfoot

Herodsfoot ligt verdoken in een vallei, diep uitgesneden door een rivier en onaangetast door de laatste ijstijd. De killas rotsen bevatten aders met loodglans, een erts met lood en zilver. Deze werden tenminste vanaf de 17de eeuw gedolven door zijdelings in de bergflanken te graven, ook wel adit mijnbouw genoemd.

Tegen de 19de eeuw bevonden de mijnen zich ondergronds: de liften en pompen werden eerst met water dan met stoom aangedreven. De mijnbouw was ongeveer 20 jaar lang zeer productief, maar tegen het einde van de eeuw kwam hier een einde aan.

De vallei bleek ook geschikt voor de productie van explosieven. Het woud leverde het houtskool dat nodig was om explosieven te maken. De diepe vallei, omringd door bos, absorbeerde en neutraliseerde de impact van de explosies die regelmatig plaatsvonden.

De oorspronkelijke eigenaars van het buskruitbedrijf East Cornwall Gunpowder Company waren Quakers en verkochten hun product strikt voor industrieel gebruik. De Herodsfoot explosieven werde

getransporteerd doorheen Groot Britannië tot de productie stop werd gezet in 1965.

Herodsfoot was een eeuw lang een bruisende industriegemeente met een eigen kerk, maar met de productiestop viel het dorp terug op haar landbouwactiviteiten.

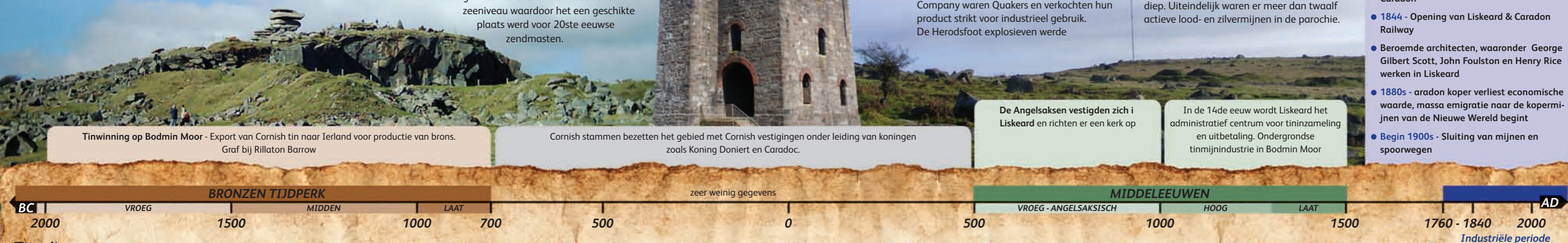
Menheniot

De oude parochie Menheniot hield zich voornamelijk bezig met landbouw totdat, in 1843, een graafmachine nabij de kerk een smalle ertsader blootlegde. De grondeigenaar, Charles Trelawney, verleende de rechten tot mijnexploitatie aan James en Peter Clymo, die koper hadden ontdekt in Caradon Hill. In 1845 werd Wheal Trelawney erbij gevoegd met de Wheal Mary Ann, genaamd naar de grondeigenaar, Juffrouw Mary Ann Pollard, een landbouwster.

Na 1860 was de bevolking verdubbeld tot 2500 inwoners door de grote toestroom mijnwerkers en het landelijke gehucht werd nu een industrieel dorp. De eerste twee mijnen werden ontgonnen tot 1400 voet diep. Uiteindelijk waren er meer dan twaalf actieve lood- en zilverbijmijnen in de parochie.

Tussen 1857 en 1872 bereikte de productie van lood en zilver een hoogtepunt, maar in 1875 werden de mijnen voorgoed gesloten. Mijnbouw bleek niet langer winstgevend vanwege de stijgende kosten, de lage prijzen voor mineraal en de dalende productie. Er werd wel gesteente teruggevonden uit de periode van de Eerste Wereldoorlog. Een dienblad in zilver uit de mijnen van Menheniot en in 1859 geschonken aan Peter Clymo staat tentoongesteld in het museum van Liskeard en omgeving.

- **Introductie van stoommachines in mijnbouw**
- **1826 - Begin explosievenvervaardiging in Herodsfoot**
- **1828 - Kanaal Liskeard Looe Union**
- **1836 - Ontdekking van koper in South Caradon**
- **1844 - Opening van Liskeard & Caradon Railway**
- **Beroemde architecten, waaronder George Gilbert Scott, John Foulston en Henry Rice werken in Liskeard**
- **1880s - aradon koper verliest economische waarde, massa emigratie naar de kopermijnen van de Nieuwe Wereld begint**
- **Begin 1900s - Sluiting van mijnen en spoorwegen**

Podcast vertellers

Laat u meevoeren door verhalen over het industrieel erfgoed van Liskeard in onze fascinerende serie audio-podcasts.

Minions – geoloog **Calum Beeson** verkent de koper en tin mijnbouw, van het Bronzen tijdperk tot het begin van de twintigste eeuw. Hij spit diep in de industrie op de uitgestrekte Moor.

Spoorweg Liskeard & Caradon – spoorwegkenner **Alec Kendall** licht het belang toe van de Liskeard en Caradon Railway, de spoorweg die instond voor

het mijntransport in de moorgebieden. Hij onthult in een fascinerend verhaal enkele van de capriolen en politieke verwickelingen van de tijd.

Menheniot – archeoloog **Colin Buck** wijdt u in over de zilver-lood mijnindustrie nabij het dorp.

Moorswater – historicus **Iain Rowe** verkent de industriële erfenis aan de voet van het dorp, van graniet en mineralen tot porseleinklei. Tijdens zijn tocht ontdekt hij restanten van de Great Western Railway van Brunel.

Herodsfoot – Blue Badge gids **Mark Camp** neemt u mee op een wandeling van het dorp Herodsfoot naar het woud Deerpark Woods, waar ooit explosieven

gemaakt en getest werden. Hij heeft er ook een ontmoeting met voormalig explosievenwerker, **Paul Day**, die u meer vertelt over de explosievenfabriek in de zestiger jaren.

Minions

Voorzieningen:

- voetpad vanaf Crows Nest; spoorweg vanaf Tokenbury Corner
- Geen busvervoer naar Crows Nest
- Het Cheesewring Hotel
- Tearooms in Hurlers Halt; Warenhuis en tearooms in Minions
- 2 parkeerplaatsen voorzien
- Postkantoor, warenhuis
- PC niet hele jaar geopend

Tokenbury Corner

Voorzieningen:

- parkeerplaatsen voorzien
- oude spoorwegpad naar Minions
- Wheal Tor Hotel; Crows Nest Inn; Victoria (Pensilva)
- Millennium House (Pensilva)
- Millennium House (Pensilva)
- Warenhuis (Pensilva)

© Crown copyright en databankenrecht 2013 Ordnance Survey 100049047.

Wist u dat?

Gemene gronden eigenlijk iemands eigendom zijn, maar ze mogen niet worden omheind. Mensen met graasrecht voor hun dieren mogen deze los laten rondlopen op de gemene grond.

Wist u dat?

Het woord "coinage" (muntstelsel) niet naar geld verwijst. Er werd een hoek (coin in het Frans) genomen uit een staaf tin om de kwaliteit te controleren en de belasting te berekenen.

Moorswater

Voorzieningen:

- aan de weg
- stoep vanaf Liskeard

Herodsfoot

Voorzieningen:

- valleiwandeling van West Looe
- aan dorpsweg, weg van de hoofdweg in Deerpark Wood
- Bungalowpark in bos, Deer Park Cabins
- Bungalowpark in bos, Deer Park Cabins

Wist u dat?

Herodsfoot één van de slechts 14 "Doubly Thankful" dorpen in Groot Brittannië is – deze naamgeving heeft het te danken aan het feit dat alle mannen die het dorp verlieten om in beide W.O. te strijden levend terugkeerden.

Menheniot

Voorzieningen:

- bus van Liskeard (lijn 283)
- White Hart Hotel
- aan dorpsweg
- Postkantoor / warenhuis
- niet hele jaar geopend

© Crown copyright en databankenrecht 2013 Ordnance Survey 100049047.

Kaartlegenda:

- Hoofdweg
- Nevenweg
- Spoorweg
- Station
- Stedelijk gebied
- Woud / bosgrond
- Wandelroute
- Openbaar vervoer
- Herberg
- Café
- Parking
- Toiletten
- Winkel

0 0.25 0.5 1 1.5 2 Kilometers

© Crown copyright en databankenrecht 2013 Ordnance Survey 100049047.

Audio Podcasts:

Laat u meevoeren door verhalen over het industrieel erfgoed van Liskeard in onze fascinerende serie audio- podcasts.

1: Minions
Verteld door: Calum Beeson

2: Spoorweg Liskeard & Caradon
Verteld door: Alec Kenall

3: Menheniot
Verteld door: Colin Buck

4: Moorswater
Verteld door: Iain Rowe

5: Herodsfoot
Verteld door: Mark Camp & Paul Day

U kunt de vijf podcasts live beluisteren of downloaden op www.liskeard.gov.uk/audiotrails.aspx Ook kunt u deze QR-Code scannen en er naar luisteren op uw eigen toestel.